

Abonamente: un an . 520 Lei / 6 an . 260 Lei / 3 an . 130 Lei

Tribuna Nouă

REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA Bulev. Regina Maria Nr. 12. Tipografia „Aradul“

INSERTII se primesc după tarif la Administrația ziarului și la toate agențiile de publicitate.

ZIAR POLITIC NAȚIONAL

DIRECTOR: ION MONTANI.

Lei ex.

2 Lei ex.

Acum zece ani

Omorul dela Serajevo

Arad, 25 Iunie.

Era o liniștită zi de vară acum zece ani. La Fiume, Triest și Pola un mari serbări politico-militare. Urile măririi legănu în plin soare falnic monstru marin: dreadnoughtul Viribus Unitis, care fusese lansat să vestească lumii slava puterea bătrânei monarhii austro-ungare.

Moștenitorul tronului habsburgic, ducele Franz Ferdinand și soția sa, soția lui, împreună prințesa lor o mult comentată semănătoare serbarilor.

Impăria dualistă era în apogeu. Regele Franz Iosef, hotărîse să se grijească împărăției nepotului său, și era pe-atunci, dupăcum se știe, o ultimă nădejde pentru popoarele răzuite în semnul pajurei cu două ete. Personalitate de o pregnanță etică nouă, plin de îndrăznețe cepții federaliste, acest nenorocit star habsburgic simțise suflului și visa un tron intraurit de lițăile tuturor popoarelor dunărene. Cine ar fi bănuț atunci, că chiar în cel predestinat să fie cea dinjertă a marelui botez de sînge a urmat în curînd și care trebuia dea neamurilor noua și mîntuirea învățătură a cinstirei împrutate, ca teme unic al traiului lor nic pe pământ!

În adevăr, două zile mai tîrziu, la 28 Iunie 1914 serbătorii dela Pola și impușcați cu revolvere de fanai licean sârb Gavril Prinzip la ajewo, unde voniseră să inspecte manevrele corpului de armată, — manevre pe cari Serbia le ținea la acea epocă cu ochi de țară gonită.

Leamintim cititorilor noștri în altă te a ziarului, amănunțele sgudiviei drame de acum zece ani.

Așa a fost întâiul fulger ce s'a desș din cerul politic al Europei, în 1914 saturat de nebulia impemșmului germano-austro-ungar.

Amînța vîntului din care s'a iscat strofala furtună, a fost semănată t înainte: încă la 1878, prin pe le tratatului dela Berlin. La 1909 iudii furtunei au fremătat în ing in Balcani. Cancelarul austro- ar, contele de Aehrenthal a anexat nod samavolnic și prin surpriză nia și Hertegovina, — aceste pro ii constitutive ale patrimoniului onal sârbesc, — lăsînd a se înțe că pasărea bicefală își va întinde ra și asupra Sandjacului. Asupra tei mici provincii sârbești, trata- dela Berlin a lăsat să rămîie neraanța, căci imperialismul puterilor rale pe acolo își inchipuia cori- ul de expansiune înspre Salonic.

nexiunea dela 1908 s'a făcut cu obara moștenitorului coroanei sburgice — și acest fapt era bine ut în conștiința Sârbilor. Numai timită intervenției Angliei și ne- uririi stărilor din Rusia, isbuc- a războiului mondial chiar de pe ici, a putut fi evitată.

venit apoi războiul balcanic, cu a dela București la 1913. În nul aspirațiilor ei de expansiune ro-Ungaria a văzut ridicându-se așteptată piedică. România și-a t teritoriu cu Cadrilaterul și a examenul unei prestații răs- ice și politice, care a uimit lumea, Serbia se mări-se considerabil.

această nouă regulare a situației Balcani participaseră numai sta- direct interesate.

Jignită adînc Austro-Ungaria a inventat atunci fel de fel de pretexte pentru revizuirea tratatului dela București. S'a mai desvîlit odată, ca de atîtea-ori în trecut — în toată goliciunea ei perfidia acestei aliate de tristă memorie. Știa ea, însă, bine, că un război cu Serbia ar fi provocat războiul european și de acea a făcut toate demersurile pentru cîștigarea Germaniei și Italiei. Dar Germania în acel an nu voia încă războiul, iar Italia a manifestat fâșis împotriva planurilor Austriei. Primul ei ministru, d. Giolitti făcu la 5 Decembrie 1914 în fața camerei italiene senzaționale revelații asupra încercărilor războinice austro-ungare.

Rămîie deci un fapt istoric incontestabil, că bărbații de stat dela Viena și Budapesta și anume contele Berchtold, Tisza, Achrenthal, Forgách (ambasador la Belgrad) baronul Burian și alții, desigur chiar urmînd inspirațiilor faimosului ambasador al Germaniei contele Cirskey, plînuiau războiul european încă nainte cu un an dela izbucnirea lui.

Se părea, că orbiți de Nemeză, conducătorii celor două împărății, căutau chiar cu torța Istoriei în mîna că-rarea nenorocirei lor. Și — au găsît-o.

Au urmat atunci cîteva sărutări auguste: în portul dela Kiel pe bordul unui vas între împăratul Wilhelm și Tarul Nicolae. — apoi la Constanța între regele Carol al Romîniei și acelaș țar al tuturor Rușilor. Aceste și alte pacifice inscenări n'au putut însă adormi vigilența oamenilor de stat. Franța și Anglia nu lipseau dela postul lor de observațiune — și cînd vestea odiosului omor dela Serajevo a căzut ca un trăznet în acea liniștită zi de vară un fior de ghiață e trecut prin conștiința umană de pe glob.

Știm cum evenimentele s'au precipitat și ne aducem aminte, cum noi Romîni din Ardealul azi desrobit am avut din primul moment senzația limpede, că o crepătură centrală s'a produs atunci pe catapiteasma mucedei monarhii. Un instinct să-nătos ne zăgrăvea prin zăbrănicul norilor de sînge ce se îngrămădeau visimea unui Răsărit sfînt ce a fost să vie.

Ion Montani.

NOTE

Propagandă culturală la sate

„Duceți-vă, cu inima plină de milă; în acea lume pe care durează o sfîșie fiți luminători și în locurile — oricare ar fi ele — unde stăpîncește întunericul neștiinței, aprindeți torța!“

(Fo-Sho-Hing-Tsan-King)

Se apropie vacanțele . . . Școlile își închid pentru o vreme porțile. Elevii de liceu și studenții universitari, în covârșitoarea lor majoritate, îi ai satelor, se întorc la caminurile părintești. Unii se întorc la odihnă; alții la muncă și mai încordată.

Spre acești elevi de liceu, dar mai ales, spre studenții universitari se îndreaptă gîdurile noastre acum în preajma vacanțelor.

Născuți în sate românești, din părinți îmbătrîniți înainte de vreme, ei știu nevoile satelor noastre.

Pe lângă munca pe care face student, face pentru sine pentru obținerea diplomei, mai are și alte datorii față de pătura țărănească din care a ieșit.

Trebuie să mergem înainte! . . . Lîngă popoarele de care soarta ne-a așezat alături, trebuie să facem pași uriași pentru a ne ținea în aceeași linie.

Ceeace alte popoare au făcut, încet, veacuri de-a rândul, noi trebuie să facem repede și prin sărtări uriașe.

Am fost osîndiți și ținuți în întuneric de vechia stăpînire. Zagazurile s'au rupt . . . Suntem liberi acum, dar trebuie să ne știm folosi de această libertate.

Luminarea satelor trebuie să fie ținta noastră de capetenie. Din satele noastre bogate și sănătoase, să culegem energii pentru comerț și industrie românească în viitoarele orașe românești. Să facem legături firești între satele noastre și între orașe.

Să înfrățim satul cu orașul: opinea românească cu nevoata românească.

Studenților le sunt deschise satele setoase de lumină și de îndrumare. În siera lui de cunoștințe sa țacă fiecare tot ce-i sta în putință. Cine are trager de inima poate face foarte mult.

Nu putem scerra înainte de-a fi samănat și noi nu vrem să secerăm pe pământurile altora. Studenții universitari au prilejuri rodnice să-și cheltuiască acolo prisosul de energie sufletească.

Doșor din toata inima ca vacanțele lor să fie rodnice sărbătorii pentru satele românești.

Această drăgoșie activă pentru popor, pentru luminarea lui, studențimea ardeleană trebuie s'o ridice la înalțimea unui principiu de viață.

În viitor poporul nostru va fi așa cum ne vom da noi truda să-l facem.

(A.)

Gvernul german vrea aplicarea proiectului experților

Berlin 24. — Guvernul Reichului continuă pregătirile decretelor-lege pentru aplicarea raportului Dawes.

Privitor însă, la controlul militar interațional nu s'au luat încă măsuri așteptându-se rezultatul întrevederilor dintre d. Herriot și guvernele englez și belgian.

O datorie de bun cetățean

— Cu privire la stăpînirea pămînturilor rurale. —

Arad, 25 Iunie.

Războiul nostru de întregire a avut drept rezultat, pe lângă eliberarea provinciilor robite de trei state diferite și cîștigarea unui drept care pune țara noastră, dintr'odată, în fruntea celor cari au realizat cele mai democratice revendicări. Improprietărea plugarilor, această îndrăzneată reformă radicală, a fost socotită de sociologii și oamenii politici ai țării cu civilizație mai înaintată ca un act unic de realizare revoluționară pe cale pașnică și în limitele uzanțelor legale. E adevărat că Istoria nu cunoaște înfăptuirea unui asemenea act fără violente sgudivii sociale și fără trecerea unui timp mai mult sau mai puțin îndelungat de frămîntări cari periclită existența însăși a Statului respectiv.

Reforma agrară din România, care a ridicat multe discuții interesante în publicistica mondială și servă drept obiect de studii specialiștilor de toate categoriile, a avut imensul merit de a întări, cu repeziune și eficacitate, în pătura rurală simțul de conservare a instituțiilor sociale amenințate de vîntul năpraznic dela răsărit și voința de a apăra, cu prețul oricărui sacrificiu, tot ceea ce stă la baza societății actuale.

Pămîntul românesc a fost împărțit țărănilor plugari. Rațiuni superioare au contribuit, de sigur, să lase drum exprimării regretelor că populația orașenească a fost nedreptățită dar de sigur că cei dintâi cari aveau dreptul la o îmbunătățire a soartei erau țărăni.

Drept este că vor veni și compensațiile pentru celelalte categorii. Până atunci însă, grija conducătorilor țării și a autorităților este să controleze cu strînicie actele de improprietăre. Nu este admisibil, în aceste condițiuni, ca printre cei improprietăriți să se strecoare oameni cari n'au acest drept. Mai ales trebuie să se observe ca pămîntul să se dea numai țărănilor cari sunt cetățeni romîni.

Încă din timpul vechei Constituțiuni streinii sub nici'un cuvînt n'aveau dreptul de a deține imobile

Congresul comunist din Moscova

Moscova, 24. — Congresul comunist a hotărît să serbeze dela 27 Iulie la 4 August săptămîna internațională în contra războiului imperialist.

Congresul a luat această hotărîre, nu atât în contra imperialismului cât în contra socialdemocrației internaționale și, după cuvintele lui Zinoviev, chiar și în contra burgezicii internaționale.

Congresul a adresat popoarelor din Orient un mesaj în care se spune că lupta ce duce pentru eliberarea lor de sub jugul imperialist merită sprijinul proletariatului din Europa și din America. În special, sunt încurajați turcii și avganistanii.

Congresul a fost salutat de către delegații Chinei și ai Mongoliei.

Troțki, răspunzînd la întrebarea dacă muncitorii Extremului răsărit trebuie să înceapă lupta contra asupritorilor coloniali, a spus că este greu să se precizeze forma luptei de eliberare, dar istoria învață că fără o acțiune revoluționară clasele asuprite nu s'au liberat nici odată.

Popoarele din răsărit trebuie să fie călăuzite de deviza: „Asia asiaticilor“.

Troțki a fost ales membru onorific al societății japoneze „Nicroo-Sookukai“.

—oo—

Pușcă lăncu și schinteie, Domnii fug fără hîntieie.

Trece lăncu prin hurucii, Domnii fug fără păpuși: lăncule, Măria ta, Lasă Turda n'o prăda, Că-ți dăm bani cu ferdela Și galbenii cu mierța!“

În jurul casei se însiruie grămezi de lemn fasonat, din care se va clădi pînă la 15 August o împrejmuire de edeficii pentru muzeu și un hotel restaurant. Construcția va fi executată toată în lemn, în stilul casei, cu coperisuri de șindră — idee fericită pentru originalitate și păstrarea tradiției — însă dată fiind graba și lemnul de tăcutură proaspăt, mare n-i-e teama să nu iasă ceva prîpît și de mîntuială. — O singură posibilitate ar mai fi spun oamenii; să nu se tencuiască lemnul prea proaspăt în anul acesta!

Pe cînd ne pregăteam de plecare pentru a visita „Pisoaia“, cataractul unui afluent de-al Arieșului, apar în zare, coborînd depe o mulche de deal, alți excursioniști. Li așteptam, era liceul din Cămpeni, în cap cu directorul, un Moldovean și un institutor, tot din Moldova, care își cerceta totodată pe socrul său, un nepot al lui lăncu. Un Moldovean, și o Moață, mai zi, că nu s'a înfăptuit unitatea națională!

O excursie în Munții Apuseni

Peste Găina la Vidra de Sus

De Tr. Mager, prof.

(Urmare și sfîrșit).

Casa în care s'a născut Avram lăncu.

Măndri de a fi călcat pămîntul pe care s'a născut legendarul erou, plecăm să vizităm și cuibul vulturului, casa în care s'a născut și crescut micul Avram.

La o deschizătură mai pronunțată a văii, se înalță de marginea dreaptă a drumului, acest monument istoric: o casă tot din lemn de brad cu coperisul de șindră, înalt și țuguit tipul arhitecturii locale, care din ordinul Astei a fost tencuiată și spoită în alb, acoperită din nou, păstrându-se însă forma veche.

Ne minunăm ce bine a înfruntat acest lăcaș de scumpe amintiri și vitregia vremii și privirile dușmane ale străinului! Din familia lui lăncu mai trăesc în vecini doi nepoți, amândoi brigadieri silvici; unul Iosif lăncu, ne iese întru întâmpinare cu cheile și ne poartă înăuntru. Urcăm cîteva trepte pînă în coridorul îngust, deschis spre susul vîii, din care două uși formează intrarea în singurile două încăperi ale edificiului. Odaia întâia este goală, un singur cuiu de lemn în grînda mare, este sigura sculă,

cuiul în care a fost aninat leagăntul copilului. În odaia a doua aflăm o măsuță, o lăiță, un cuer cu oale vechi — contemporane eroului — și cîteva drapеле nouă lăuate de excursioniști.

Pe masă un album pentru vizitatori, în care cea mai veche iscălitură este a clericului, Ulpius Gomboș, din 14 Iulie 1913. Ce profetic răsună cuvintele insufletitului student, care a și trecut după aceasta mîntui.

„ . . . Și atunci cînd iarăș vor răsuna pe culmile dealurilor glasurile dureroase ale tulnicului . . . vom spune, că poporul român s'a trezit din „somnul cel de moarte“; ca din pămînt va reinvia umbra ta falnică și la lumina unei țări în flăcări, ne vom înălța într'o horă nebulă, sărbătorindu-ne visul împlinit!“

Dela desrobire incoace, aflăm multe iscălituri, între cari ale M. M. L. L. Regelui și Reginei, a dlui ministru I. Brătianu și a altor mari personalități politice și literare, profesori și mulțimea de studenți.

Noi am lăsat următoarele rânduri:

„Școala normală conf. din Arad; ne închinăm amintirii tale, precursor, al izbăvirii noastre naționale. Caldul inimelor noastre tinere se înalță spre sferele unde plutești, fericitul erou, și sufletește sărbătorim împreună împlinirea visului pentru care te-ai jertfit. Tu nu mori, vecinic viezi în amintirea Neamului tău!“

Covârșii de adînci sentimente de pietate, intonăm „In veci pomenirea lui“ și în vreme ce se sting ultimele acorduri ale rugăciunii celor fericți, cu ochii scaldăți în lacrimi părăsim acest mînsleu de amintiri, superb prin imaginația noastră.

Afară pe pajiste, intonăm cîntări naționale; se adună și lume din sat și cum avem și muzica noastră, se încinge hora, „hora nebulă sărbătorind visul împlinit“.

Prinse din gura oamenilor, notăm aci cîteva poesii de-a lui lăncu:

„Pe drumul Feleacului Trece carul lăncului; Caru merge împiedecat, lăncu merge supărat.

Trece lăncu pe la stîna Cu pușca plină pe mîna; Nu știu plină-i, ori e goală: Domnii fug de se omoară!“

Nuoi instrucțiuni referitoare la încetățenire

Arad, 25 Iunie.

Intr'unul din numerele trecute ale ziarului nostru spuneam că noua lege a încetățenirii prezentând oare cari lacune — în privința cărora primăria orașului Arad a cerut instrucțiuni dela București — Ministerul de Interne cu actul No. 51837 din 19 Iunie face următoarele precizări;

Aplicarea regulamentului pentru constatarea naționalității române, unele auto-activități dând interpretări care au provocat înscrierea în liste a unor persoane cari fac parte din categoria art. 2 din regulamentul încetățenirii, se dau următoarele relațiuni.

1. Art. 2 din regulamentul privitor la constatarea naționalității române, prevede categoria de persoane care au obținut — de drept și fără nici o formalitate — naționalitatea română. Cercetându-se amănunțit acest articol se poate vedea că numai pentru categoria V-a — care cuprinde pe românii de origine din teritoriile din fostul Imperiu Rus, și din statele: Sârb-Croat, Polon, Cehoslovac, Austriac și Ungar — se va cere o declarație de opțiune pentru naționalitatea română. — Deci persoanele de naționalitate străină nu vor fi obligate a da o astfel de declarație de opțiune pentru cetățenia română, nefiind de nici un folos.

Aceste persoane, sau au obținut de drept și fără nici o formalitate naționalitatea română — ca unele cari fac parte din categoriile 1, 2, 3, 4 și 6 ale art. 2., sau au rămas cu naționalitatea străină, neputând câștiga naționalitatea română de cât prin Ministerul de Justiție, după ce vor îndeplini formalitățile de încetățenire, conform art. 7 din lege. — În consecință, populația de naționalitate străină va fi înștiințată că nu trebuie să facă astfel de declarațiuni de

opțiune, căci Ministerul de Interne nu le va lua în considerație, iar celor sosite ulterior nu le va da curs.

2. Dela unire și până în prezent deși o parte din această populație a dat declarațiuni scrise în acest sens, totuși a săvârșit fapte incorecte, care au fost socotite drept opțiuni pentru naționalitate străină și deci ca o renunțare la naționalitatea română.

În privința acestor persoane art. 14 prevede textual: „Opțiunile sau renunțările făcute înainte de 24 Februarie 1924, fie că au rezultat dintr-o declarație autentică, fie că au rezultat dintr-o declarație sau acte subsemnătură privată; sau numai din fapte din cari se poate deduce neîndoelnic voința și hotărârea de a opta, sunt și rămân valabile, având ca efect pierderea naționalității române”. Aceasta pentru persoanele cari la data Unirii erau de naționalități: rusă, austriacă sau ungară și care la acea dată obținând de drept naționalitatea română, au renunțat în urmă la această naționalitate, pentru a obține una din naționalitățile de mai sus. — Chiar pentru aceste persoane dispozițiile art. 14 nu se vor aplica, decât dacă „din actele sau faptele săvârșite rezultă neapărat voia de a opta pentru altă naționalitate. — Controlarea acestor situațiuni este una din operațiunile cele mai delicate, a cărei îndeplinire a fost lăsată personalului administrativ spre apreciere cum va crede mai bine. — Cu orice preț însă, trebuie evitat ca vre-una din persoanele care nu au pierdut efectiv naționalitatea română, să fie trecută între cele prevăzute la art. 14. De asemenea se va examina cu cea mai mare bunăvoință, situația familiilor rămase — de naționalitate română — în sânul căroro unii din membri (părinți, copii etc.) au pierdut naționalitatea română pe baza art. 14. — Rămâne deci stabilit că art. 14 nu

se va aplica deci, de cât la următoarele categorii:

a) Persoanele care au dat declarațiuni de renunțare la cetățenia română, în dorința de a obține pașapoarte de emigrare, nu pierd prin aceasta naționalitatea lor română și nici unul din drepturile ce decurg din aceasta. Ele ar pierde însă naționalitatea română numai dacă ar fi obținut naționalitatea altui Stat;

b) Persoanele cari din eroare au optat pentru naționalitatea altei țări succesoare fostelor imperii: ruse și austro-ungare, fără să aibă un drept regulat de opțiune pentru naționalitatea acestor state. (Exemplu: un cetățean ungur devenit în 1918 — de drept — cetățean român, care în urmă a optat pentru cetățenia cehoslovacă și se stabilește că nu avea drept la această din urmă cetățenie prin opțiune).

3. Listele și registrele de naționalitate trebuie să fie cât mai complete. În acest scop în rubrica: „Numele membrilor familiei, etc.” se vor înscrie toate persoanele aflate sub puterea părintească, chiar dacă unele nu ar fi prezente în comună, fiind plecate pentru studii, afaceri etc. De asemenea când capul familiei este plecat din comună, iar familia se află încă în acea comună, trebuie înscris și el și întreaga familie. Numai în cazul când este emigrat de timp îndelungat și sunt îndoeli în privința păstrării naționalității lui, capul familiei poate fi lăsat neînscris: rămânând să ceară înscrierea în urmă „ca absent”. Familia lui va fi înscrisă însă în liste și în registru.

4. Conform art. 22, în listele de naționalitate se vor înscrie toate persoanele cari locuiesc în comună și intrinsec condițiunile cerute prin art. 2 din regulament.

5. În unele orașe și comune, dovedindu-se că aceste liste se întocmesc pe baza registrelor dela biroul populației, se va face în modul cel mai scrupulos verificarea acestor registre, de oarece s'a constatat cu s'a trecut în ele persoane care nu au drept la cetățenia română. De asemenea se va verifica situația persoanelor, care au obținut apartineră după 1 Decembrie 1918 în mod tacit.

ULTIMA ORĂ

Corpurile Legiuitoare

Sedințele dela 24 Iunie

Camera

Ședința de noapte 23 Iunie

Ședința se deschide la orele 9 și 20. Prezidează d. M. Orleanu. Pe banca ministerială iau loc d-nii: Tancred Constantinescu și general Văitoianu.

Legea minelor

Se ia în discuție legea minelor, votată de Senat.

Dr. I. LEPADATU (part. național) face o amănunțită analiză a legii minelor.

După ce critică diferitele dispozițiuni ale legii, ajunge la concluzie că nu s'ar încuraja exploatarea particulare. Ar rămâne ca intensificarea producțiunii și noile întreprinderi să le facă Statul.

D. Lepadatu crede că statul nu va putea exercita rolul pe care-l are, fiindcă nu-l poate exercita nici azi la numărul restrâns de întreprinderi industriale ce posedă.

Proiectul acesta are, după orator, un caracter fiscal, intru cât din el reiese preocuparea legiuitorului de a realiza venituri.

Oratorul critică în deosebi dispozițiile articolului din lege referitor la pretul de desfacere a produselor miniere în interior.

În ce privește condițiunile prevăzute de lege pentru participarea capitalului străin în întreprinderile noastre miniere, proiectul nu are în vedere împunerea și insuficiența capitalului național necesar investițiilor față de imensele mijloace financiare pe care le reclamă asemenea investiții.

Președintele ridică ședința, anunțând pe ce a viitoare azi la ora 3 d. a.

Ședința dela 24 Iunie

D. M. G. Orleanu, a deschis ședința la orele 5 și 15 în prezența d-lui Tancred Constantinescu.

D. G. MARZESCU, depune mai multe proiecte de deschideri de credite extraordinare.

D. ION I. C. BRATIANU, președintele Consiliului, citește mesajul regal prin care sesiunea parlamentară, din cauza aglomerației de lucrări se prelungește până la 30 Iunie 1924.

Ședința continuă.

Senatul

Ședința dela 24 Iunie

Ședința se deschide la orele 5 sub președinția d-lui M. Pherekyde.

Pe banca ministerială d-nii I. G. Duca, general Mărdărescu, N. D. Chirculescu.

Comunicați

D. BELLA KISS spune că pensioarii din ținuturile alipite au primit un spor mai mic decât cei din vechiul regat. Cere să se sporească pensioanile la fel cu cele din vechiul regat.

Ședința se suspendă.

Vadul comercianților

București, 25 (Rador). — O delegație de comercianți au rugat azi pe dl ministru al Industriei și Comerțului Tancred Constantinescu să aducă încă în sesiunea actuală în desbaterile Corp. Leg. Legea „Vadul Comercianților”. Ministrul a spus că nu le poate împlini dorința, căci sesiunea este supraîncărcată.

Razie sanitară la București

București, 25 (Rador). — Oficiul salubrității publice au organizat ieri o razie sanitară în întreg orașul. A făcut senzație, că localuri publice ca Terasa Otetelesanu, cafenelele Elysee și Riegler au fost amendate.

Fuziunea naționalisto-țărănistă

București 25 Iunie. — Comitetul executiv al partidului național a avut azi o ședință, în care s'au luat hotărâri definitive asupra cererilor formulate de partidul țărănist. Se crede, că constatărea naționalistă nu va ajunge la încheieri favorabile.

Cetiți și răspândiți Tribuna Nouă

După întâlnirea Herriot-Macdonald

Londra, 24. — D. Macdonald a făcut în Camera comunelor, o expunere a întrevederii sale cu d. Herriot. Arată că scopul acestei întrevederi a fost să discute dispozițiile tehnice, ce urmează să fie luate pentru a putea pune în aplicare raportul experților asupra despăgubirilor și a examina diferitele chestiuni ce ar necesita o cooperare între Franța și Marea Britanie pentru a realiza siguranța și pacea în Europa. Aceasta nu înseamnă însă că se intenționează încheierea vre-unui acord exclusiv între aceste două puteri. Rezultatul întrevederii va fi comunicat primilor miniștri ai Belgiei și Italiei ca împreună apoi să poată lua o hotărâre definitivă. Aceasta întrevedere trebuie privită ca un act preliminar conferinței interaliate ce se va ține la Londra pe la 15 sau 16 ale lunii viitoare. Comunicatul oficial dat după această conferință rezumă mersul discuției.

Răspunzând unei interpelări, adresată de Lloyd George, primul ministru arată, că ar fi foarte mult de dorit ca și Statele-Unite să fie reprezentate în această conferință interaliată. Guvernul britanic va adresa Statelor-Unite un comunicat în această privință, la timpul cuvenit. Cât privește participarea Germaniei la această conferință, chestiunea urmează să se discute prealabil între aliați, ca să se hotărâre măsurile, ce trebuiesc luate pe cale a înlesni punerea în aplicare a raportului Dawes. Se știe că acesta conține oarecare obligațiuni impuse Germaniei cari nu sunt prevăzute în tratatul din Versailles. Rămâne dar ca puterile aliate să se consulte între ele fixând cea mai bună cale prin care Germania, de bună voie s'ar decide să îndeplinească aceste obligațiuni. Obiectul principal al conferinței interaliate va fi raportul Dawes.

Cetiți și răspândiți Tribuna Nouă

Teatrul maghiar din Timișoara nu mai funcționează

Timișoara, 24 Iunie. Teatrul maghiar din localitate își închide azi porțile. O comisie, însărcinată cu inspectarea scenei de vară a acestui teatru, a stabilit că ea prezintă pericole de incendiu. În urma constatării acestei comisii, autoritățile noastre s'au văzut nevoite a opri reprezentările din curtea fabricii de bere, unde era instalat teatrul de vară.

Directorul companiei maghiare, d. M. Fekete, a înaintat primăriei o cerere. El vrea să i se dea undeva loc potrivit, pentru construirea unui nou teatru.

Primăria va răspunde cât de curând la această cerere.

Știri mărunte din Timișoara

— Ziarele din Iugoslavia sosite azi aici, comentează un articol al ziarului „Hrvat” din Zagreb, privitor la vizita ministrului de externe Nincici în comunele Madoș și Pardani, preluate dela noi. Ziarul dela Zagreb recunoaște, că impozitele nedrepte și excese nu le-am făcut noi ci sârbii, la Jimbolia. Articolul obiectiv, și din toate punctele de vedere, drept, al ziarului „Hrvat”, a produs senzație. Presa guvernamentală dela Belgrad protestează, dar îi lipsesc argumentele contrare.

— La Jimbolia a apărut un ziar săptămânal, „Hatzfelder Volksblatt”, redactat de d. Iohann Schmidt. În articolul de fond se accentuează, că cetățenii Jimbolei fac politică loială noului stat.

— Pădurarul P. Ciuda, de 38 de ani, din com. Dubești, mergând seara din pădure spre casă, a fost atacat și omorât cu lovituri de secură. Făptuitorii crimei nu se cunosc.

INFORMAȚIUNI

Concediu d-lui prefect

I. Georgescu
Prefectul județului nostru, d. inspector general administrativ I. Georgescu a plecat azi în concediu pentru timp de o lună la băile Buziaș.

Interimatul pentru județ îl va ține d. subprefect dr. Augustin Lazar, iar pentru oraș d. primar dr. I. Robu.

Excursie

Ni se scrie din Bărzava: Elevele clasei VIII liceale Ghiba Birta din Arad. În ziua Rusaliilor au fost în excursiune pe pitoreasca Vale a Bărzavii, fiind conduse de domnișoara profesoară E. Demian. Au fost primite și găzduite cu multă ospitalitate de dl. inv. dir. G. Pleșu și familia.

Expoziție

Deschiderea expoziției școlarelor de ucenice și ucenici industriali, va avea loc în ziua de 29 Iunie la ore 9 dimineața în localul școlii Iosif Vulcan. Această expoziție, din cele relatate de către organele competente promise să fie foarte interesantă.

Festival artistic

În seara zilei de Joi 26 Iunie la orele 9, școala de Arte și Meserii din Brașov va da un frumos festival artistic în sala al Teatrului Orașenesc. Elevii numitei școli vor juca piesa patriotică „Tudor Vladimirescu” scrisă de Virgil Costescu, după care va urma reprezentarea tablourilor alegorice din viața ateleierelor. Mai fac parte din program: declamații, dansuri naționale și exerciții gimnastice. La acest festival și va da concursul micuța Ileana Munteanu și mușca regimentului 93 infanterie.

Rugă insistent publicul nostru din Arad și provincie să asiste la acest festival.

Nou episcop român

Marele Colegiu, prezidat de I. P. S. S. Miron Cristea, mitropolitul primat și în prezența guvernului și a delegațiilor corpurilor legiuitoare au ales ieri pe noul episcop al Dunării de jos, în persoana arhierului Cosma Petrovici Botoșeneanu, care a întrunit 190 voturi. Candidați mai erau pâr. Teofil (61 voturi) și pâr. Scriban.

Greviștii lemnari au reluat lucrul

Lucrătorii lemnari care nu de mult declaraseră grevă, majoritatea din ei au reluat lucrul. Cei cari plecase în alte orașe pentru plasare din cauza lipsei de lucru s'au înapoiat la vechile firme.

Moarte subită

În dimineața zilei de 25 Iunie, măcelarul Andrei Lenardt din piața Avram Iancu No. 12, pe când voia să deschidă prăvălia, a încetat subit din viață. Sosind la fața locului dl. procuror N. Măndru, însoțit de cârmărele medical poliției, constatându-se că moartea i-a fost naturală, a dispus ridicarea cadavrului, pentru a fi transportat la domiciliu.

Examen de capacitate finală

Azi se încep examenele de capacitate finală pentru candidații de învățători la școala normală confesională din localitate. Delegat ministerial a fost numit dl. dr. Teodor Botiș directorul numitei școli. Acest examen este al 113-a. La acest examen sau prezentat 19 candidați și candidate.

Nenorocire

Locuitorul Balta Pavel în etate de 65 de ani din comuna Govăniși pe când se întorcea în ziua de 23 Iunie dela vie cu căruța, una din roți a căzând în șanțul șoselei numitul a fost aruncat sub căruța, care trecând peste el i-a fracturat piciorul stâng și câteva coaste. Fiind internat la spitalul județean din Arad, în dimineața zilei de 25 Iunie a încetat din viață.

Sinucidere

Individul Mic Solomon din Criștior, pe când se afla sub cercetare pentru furt la postul de jandarmi din comuna Barza, s'a strangulat în arest. Căzul se cercetează.

Locuitorul Macioschi Ștefan în etate de 83 ani, s'a spânzurat în noaptea de 23-24 Iunie în pădurea orașului Arad. S'a deschis anchetă.

Scrisoarea unei sinucigașe

Pa malul Mureșului s'a găsit o scrisoare iscălită de către individua Nagy Ester din Adea, prin care face cunoscut celui ce o va găsi că și-a pus capăt vieții aruncându-se în Mureș. Căzul s'a dat spre cercetare postului de jandarmi din Chișineu.

Furt

În ziua de 24 Iunie indivizi necunoscuți au pătruns în locuința d-nei profesoare Elena Damian, furându-i diferite obiecte în valoare de peste 10.000 lei.

O linie ferată Rășinari Sibiu

Locuitorii comunei Rășinari printr'un memoriu adresat direcțiunii generale c. f. r. au cerut construirea unei căt ferate care să lege această comună cu stațiunea de c. f. r. Sibiu.

În urma cercetărilor organelor c. f. r. direcțiunea generală a găsit că cererea locuitorilor din Rășinari este fundată, din cauza lipsei unei căi de comunicație care în special să faciliteze aprovizionarea locuitorilor rășinarieni.

Cererea fiind supusă ministerului comunicațiilor, d. general Văitoianu a rezolvat-o zilele trecute, aprobând construirea acestei linii.

Alegerea rectorului universității din Cernăuți

După agitații, cari au durat săptămâni, s'a procedat la alegerea noului rector pentru anul viitor. Au fost doi candidați: d. dr. Căndea, d. dr. Săveanu. Scrutiniul a dat 7 voturi pentru d. dr. Căndea și 8 voturi pentru d. dr. Săveanu. Cu toate că alegerea a fost repetată, rezultatul a rămas același. D. Săveanu apare deci ca alesul universității.

Principele moștenitor doctoral Universității din Cernăuți

La propunerea d-lui prof. universitar Ispesescu-Creul, senatul academic a hotărât în unanimitate de voturi, să ofere A. S. R. Principei moștenitor titlul de doctor honoris causa la facultatea de drept. Promoțiunea solemnă se va face în scurtă vreme.

Vizite

Eri a sosit în localitate spre a vizita orașul liceul de băieți din Ciacova.

Tot eri a sosit în același scop și școala de arte și meserii din Brașov.

Arestare

Indivizii Șerban Avacum și Siomon Barbală au fost arestați și aduși dela Timișoara, fiind dovediți că ar fi autori mai multor furturi. Numiții au încercat să mituiască pe agentul care i-a prins, oferindu-i 800 lei, promișându-i încă suma de 1200 lei după vinderea obiectelor ce le aveau cu ei.

Hoții pradă vagonul de bagaje la trenul accelerat București-Iași

Duminecă noaptea, în trenul accelerat plecat din București la 9.30, printre călătorii urcați în clasa III-a aproape de vagonul de bagaje, s'au urcat și niște hoții de o îndrăzneală extraordinară.

În mersul trenului, ei au trecut în vagonul de bagaje, unde găsind pe conductor, l-au amenințat cu revolverul și apoi au aruncat pe marginea liniei, toate coatele cari li s'au părut mai prețioase.

Conductorul a încercat și a reușit totuși să tragă semnalul de alarmă, dar hoții au fost prevăzători și defectează ceva mai înainte mecanismul semnalului, așa că sfortărea conductorului a fost zadarnică.

Pentru a-l pune în imposibilitate de a se mișca, hoții l'au legat și apoi și-au văzut de treabă.

Toate acestea s'au petrecut înainte de gara Sihleia, în care stație bandiții s'au dat jos și s'au întors de sigur pentru a culege prada și a veni cu ea la București sau în altă parte.

ARTISTICE - CULTURALE

DI Octavian Goga despre prestigiul scriitorului român

Intr'un interview acordat unui ziar bucurestean, dl Octavian Goga, președinte al Societății Scriitorilor Români, a spus între altele:

Prima mea dorință ar fi să ridic prestigiul scriitorilor din societatea românească. Socotesc, că în împrejurările actuale această tagmă e profund nedreptățită. În comparație cu alți intelectuali, situația scriitorilor e cu mult mai rea. Dorința mea ar fi să pun în valoare calitățile lor, pentru a le da reala semnificare pe care o merită în frământarea actuală a societății.

Dorim ca d. Octavian Goga să facă totul pentru această frumoasă dorință a D-Sale să se realizeze.

Expoziție maghiară de artă la Viena

Un exemplu care ar trebui imitat și la noi. Succesul expoziției de artă pe care au făcut-o pictorii și sculptorii unguri la Künstlerhaus în Viena, a întrecut toate așteptările, atât din punct de vedere moral cât și mate-

rial. Expoziția aceasta a fost o adevărată sărbătoare pentru iubitorii de artă de acolo. Cât ce privește încasările, în prima Duminică suma a trecut de 20 de milioane.

Medalia de aur a „Künstlerhaus-ului“ a câștigat-o pictorul Rudnay care a avut un frumos succes și la ultima expoziție de artă la Veneția. La toamnă artiștii vienezi vor face o expoziție la Budapesta.

De ce nu se decid odată și pictorii și sculptorii români — printre cari se găsesc artiști de mare valoare — să facă expoziții colective în capitalele europene?!

Maestrul I. Bobescu dela Opera Română din Cluj, va dirija zilele acestea trei reprezentații la Opera Mare din Viena cu operile „Hida“, „Regina de Saba“ și „Lohengrin“.

Revista „Datina“ din Turnu Severin, numărul pe Mai, ne aduce proză și versuri de: Const. D. Ionescu, I. Vania, Iul. Predescu, G. Simionescu etc. O recomandăm cititorilor noștri!

Economice.

Enorma scumpete dela Budapesta

Prețurile la Budapesta s'au mărit într'un mod enorm în ultimul timp. Viața a devenit insuportabilă. Funcționarii deși primesc plata în paritate aur, însă având lipsuri mai mici de cât cele din timpul dinainte de război nu pot face față cheltuelilor zilnice. Ei împreună cu profesioniștii intelectuali, o duc mai greu. Lucrătorii manuali sunt singurii bine retribuiți. De aceea printre watmanii dela tramvae sunt 46 bacalaurați și un fost judecător.

Sunt studenți chelneri prin locurile de consumație sau vâxuitori de ghetete. Iată câteva prețuri de alimente, care socotite chiar în lei sunt enorme:

- 1 kgr. zahăr 20.400 cor.
 - 1 kgr. unt 108.000 cor.
 - 1 buc. ou 1.600 cor.
 - 1 litru de lapte 6.000 cor.
 - 1 kgr. carne de vită 56.000 cor.
 - 1 kgr. carne de vitel 60.000 cor.
 - 1 kgr. slănină 84.000 cor.
 - 1 kgr. cireși 24.000 cor.
- Nici îmbrăcămintea nu e mai ieftină:

1 pereche de ghetete costă 600.000 până la 1.000.000 cor.

1 rând de haine bărbătești 2 mil. coroane.

1 rând de haine de femei 2 mil. 500 cor.

Statul pe calea ferată ia pentru un bilet Budapesta — Kotegyan (distanța București — Iași) 177.400 coroane.

Reprezentanții creditorilor elvețieni au ratificat acordul cu debitorii români

Societatea pentru apărarea intereselor creditorilor elvețieni a ținut la 17 Iunie adunarea ei generală la Zurich, sub președinția d-lui avocat Armin Hodler.

După referatul președintelui adunarea generală a ratificat acordul intervenit între delegația română și delegații elvețieni pentru reglementarea datoriilor particulare contractate de comercianții români în Elveția în intervalul de timp de la 11 Noembrie 1918 — 1 Ianuarie 1922.

În același timp adunarea și-a exprimat dorința ca și chestiunea datoriilor contractate înainte de 11 Noembrie 1922 să găsească o soluție convenabilă pentru creditorii elvețieni.

„ASTRA“

Prima Fabrică Română de Vagoane și Motoare S. A. Arad

Adr. telegr.: VAGONASTRA TELEFON: 694 și 900

SECȚIA MOTOARE: Autobuse pentru circulație în orașe, stabiliment de băi, și pentru circulație interurbană. **Camioane** cu transmisiune prin cardan, sau lanțuri. (Încărcătură 3 tone). — **Automobile cisterne** pentru transporturi de ulei, benzină și petrol. Capacitatea 3550 litri. **Motoare de benzină** de 6, 14, 45, 60 și 90 HP. — **Strunguri de precizie** pentru tăierea de ghevinduri Withworth sau milimetrice. Distanțe între vârfuri 1000—1200 și 1600 mm. — **Prese cu excentric** cu cursă de 8 tone. **Piese de automobile** pentru automobile de lux și camioane de orișice marcă. — **Piese pentru motoare de benzină** de orișice marcă.

Produsele noastre se pot procura cu prețuri originale de fabrică dela magazinele de consignație mai jos notate.

- Arad: Intreprindere de Mașini și Automobile str. Alexandri numărul. 6.
- Brașov: „Silvania“ Intreprindere Tehnică S. A. Piața Boilor numărul 7.
- Cernăuți: „Mecano“ S. A. Piața Unirii numărul 9.
- Cluj: Blaga Emil, Piața Ștefan Cel-Mare numărul 3.
- Lugoj: Schwäbische Zentralbank, Filiale Lugoj
- Oradea-Mare: „Economia“ S. A. pt. Comerț și Ind. Piața M.-Viteazul 1.
- Sătmar: Frații Prinț, Turnătoria de Fier și Fabrică de Mașini
- Sibiu: Compania Anglo-Americană, Bretter Promenade.
- Târgu-Mureș: Biró E. Ing. mech. intrepr. tehnică Strada Ștefan-V. 1a/.
- Timișoara: Schwäbischer Landwirtschaftsverein, Gorove-gasse 5.

Tiparul Tipografiei „Aradul“ S. P. A. în Arad.

Aplicarea legii speculei în Ardeal

S'a observat că în foarte dese rânduri autoritățile comunale din Ardeal nu aduc la îndeplinire la timp, ordinele ce li-se dau de către ministerul de comerț în executarea și aplicarea dispozițiilor legii pentru înfrânarea și reprimarea speculei ilicite, iar atunci când dau umărare unor asemenea ordine, ele pun o întârziere așa de mare în executarea lor, încât fac în cele mai multe cazuri, ca măsurile luate de zisul minister să nu mai poată fi aplicate, iar unele chestiuni să nu mai fie rezolvate.

De aceea ministerul de interne a făcut cunoscut tuturor prefectilor să ia măsuri, să execute și să aducă la îndeplinire, cât mai urgent ordinele ce li-se dau de către ministerul industriei, în vederea aplicării legii asupra speculei ilicite, precum și de

a comunica aceluiași minister, la timp, rezultatele și științele ce li-se cer pe baza menționatei legi.

Achitarea comenzilor și furniturilor pentru căile ferate

Ministerul comunicațiilor a autorizat direcțiunea generală C. F. R. să nu angajeze în cursul acestui an lucrări la uzinele sau fabricile particulare decât în limita creditelor acordate în acest scop în bugetul căilor ferate pe 1924.

În modul acesta vor putea fi achitate toate lucrările comandate și efectuate în cursul acestui an.

Acastă dispoziție nu privește plata lucrărilor din anii trecuți, chestiune care se va aranja definitiv într-o conferință ce se va ține în curând la direcția căilor ferate.

Cețiți și răspândiți Tribuna Nouă

Devizele și valuta

R a d o r. 26. Iunie.	
Zürich: Deschiderea: Inchiderea	
Berlin: 135.— — 135.—	
Amsterdam: 21137.50 — 21140	
New-York: 56387.50 — 563.75	
Londra: 2437.— — 2436.—	
Paris: 2982.50 — 2950.—	
Milano: 2438.75 — 2437.50	
Praga: 1665.— — 1667.50	
Budapesta: 72.50 — 72.50	
Belgrad: 665.— — —	
București: 245.— — 245.—	
Varșovia: — — —	
Viena: 7935.— — 7935.—	

Bucuresti inchiderea: Paris 1260, Lond 1014, Newyork 233.—, Milano 1010, Zurich 4160, Vienna 3260, Praga 690, Budapesta Valute: Napoleon 825, leva 150, lire turcească 115, font englez 995, franc france 1260, franc elvețien 41.—, lira 1020, drachm 420, dinar 285, dolar 231, coroană austriacă 36, coroană maghiară 28.—, socol 68

Atelierul fotografic EORNSTEIN ARAD, Palatul Neumann **Fotografii artistice executate și fotografii mărite**

Giorapi și mănuși LUDOVIC GOLDSTEIN prăvălie de mod Arad, Str. Brătianu

puteți cumpăra ori unde dar **buni și ieftini** numai la Ciorapi de dame în toate colorile dela 20 Lei în sus până la 135 Lei, ciorapia „Oseta“ în toate colorile 150 Lei.

Reduceri pentru sezonul de vară! Reduceri pentru sezonul de vară!

Până la 10 Iulie

vinde cu reducere de **15%** **V. MISSIR FII & Co. S. A.** sucursala Arad.

Reducerea aceasta privește toate articolele din magazinul nostru. Priviți galantarele noastre căci, și la acele prețuri facem o reducere de 15 procente.

Bucătăria Băiei „NEPTUN“, bufetul și cofetăria stau permanent la dispoziția Onor. Public!

Carnete cu reducere pentru abonați. — Săptămânal cină comună de pește, cu musică. Escelente beuturi din Podgorii, bere proaspătă timișoreană, serviciu prompt și gentil. Deschiș până la ora 1 noaptea. Pentru o clientelă numeroasă se roagă: **Martin și Mers**, ospătar.

Noutățile noastre în vestimente și bluze le vindem **până la 15 Iulie a. c. cu preț foarte redus**

Iuliu Plesz Magazin central pentru haine de danț **ARAD, Str. Colonel Pirici** a vis-a-vis cu intrarea din dos a teatrului. Departament de măsurat specul

Umbrele de mătăsă, policanđre, becuri în mare asortiment la Iosif Kalmar Str. Alexandri

Tipografia „Aradul“

aranjată cu cele mai moderne mașini de tipar și cele mai moderne litere pentru pregătirea tuturor lucrărilor aparținătoare acestei branșe, precum: reviste literare, anuare școlare, invitări de cununie, botez, petreceri, bilete de vizită, etc. etc.

Tipografia Aradul S. P. A. ARAD, Bul. Reg. Maria 12. (În curte la dreapta)